

επειδή διαβάζεις...

Έλα πάρε με

Μερικά μυθιστορήματα, διηγήματα και συλλογές ποίησης για το καλοκαίρι

Ντίνος Σιώτης

Δεν ήταν πολύ εύκολο να καταλήξω στις προτάσεις των βιβλίων που ακολουθούν. Η εφετινή σοδειά ελληνικής μυθοπλασίας και ποίησης είναι τόσο καλή που ομολογώ ότι με αφήνει άφωνο και άναυδο. Πολλά βιβλία φτάνουν στα γραφεία του περιοδικού καθημερινά και δεν προλαβαίνουμε να τα βάλουμε σε κάποια τάξη, αφήνοντάς το για αργότερα. Όμως οι ρυθμοί του χρόνου είναι απαιτητικοί. Έτσι, υπό την πίεση του θέρους και του τεύχους, παραδίδω στην κρίση σας την κρίση μου, όχι χωρίς να παραλείψω να εξομολογηθώ ότι τα βιβλία που ακολουθούν δεν είναι τα μόνα που θα πρότεινα αν είχα στη διάθεσή μου περισσότερο χώρο και χρόνο, ενώ η σειρά με την οποία εμφανίζονται πιθανόν να εμπεριέχει και το στοιχείο της αξιολόγησης.

Υπό το φως προβολέα καφκικής έμπνευσης και μπορχεσιανής εμβέλειας, ο **Αχιλλέας Κυριακίδης** με επτά διηγήματα στον *Καθρέφτη του τυφλού* (Πόλις) μάς καθοδηγεί μέσα από την αφαίρεση στη μεγιστοποίηση του ελαχίστου, αφού κατορθώνει και συμπυκνώνει έννοιες, μεταφορές, συμβολισμούς, τρυφερότητες, εφιάλτες και σχέσεις χωρίς διάλογο και χωρίς πλαίσιο μέσα σε ατμόσφαιρα περιρρέουσας

μοναξιάς. Σκέτη απόλαυση από την αρχή έως το τέλος. ■ Το μούδιασμα ενός έρωτα που σέρνεται στο κέντρο της Αθήνας απασχολεί τη **Μαρία Μήτσορα** στο μυθιστόρημά της *καλός καιρός / μετακίνηση* (Πατάκης). Φυσάει τρέλα και η Έλλη και ο Άλκης ξεθάβουν τη φαντασία τους για να αναστήσουν την αγάπη τους. Πρόκειται για μια όπερα αγάπης που δεν ανέβηκε ακόμα γιατί οι εκρήξεις του έρωτα είναι βεγγαλικά που σκάνε στο μαγεμένο δάσος της εξέγερσης. Ένα βιβλίο που μας σαγηνεύει. ■ Οι *Σωρείτες* (Εστία) της **Κλαίρης Μπισοτάκη** σκεπή πάνω από το κεφάλι τους έχουν τη φαντασία και σύννεφα – μέσα τους σωρεύονται αυταπάτες και ανθρώπινες σχέσεις που βασιλεύουν στις αχανείς, ασάλευτες εκτάσεις του ονειρικού. Με τρεις νουβέλες και τέσσερα διηγήματα, η συγγραφέας μάς χαρίζει στιγμές υψηλής απόλαυσης. ■ Ο **Σωτήρης Δημητρίου** με τα *Οπωροφόρα της Αθήνας* (Πατάκης) βάζει τον αφηγητή του να διανύει χιλιόμετρα αυτοεξορίας στο κέντρο της Αθήνας, βιώνοντας τον συμπαντικό του κόσμο, ερευνώντας τον ψυχισμό του, μεταμορφώνοντας το προσωπικό σε δημόσιο. Ένα βιβλίο των σκληρών όψεων της καθημερινότητας. ■ Φωτισμένα από τα ώριμα και απολογητικά χρόνια είναι τα *Άσπρα γένια* (Καστανιώτης) του **Γιώργου Μπράμου**: οκτώ διηγήματα μετρημένης φόρμας για το σήμερα με πρωταγωνιστές άντρες στα πρόθυρα προσωπικού αδιεξόδου, στρωμένου από μοναξιά και μελαγχολία, αλλά με ύφος πυκνό και νεορεαλιστικό. Διηγήματα που απευθύνονται σε μια ακίνητη προσδοκία που έμαθε τη ζωή απ' έξω. ■ Στο βιβλίο του *Φίλοι* (Κέδρος) ο **Βαγγέλης Ραπτόπουλος** αναζητά με άσβηστο κέφι τη χαμένη Ατλαντίδα της παιδικής ηλικίας και τη βρίσκει στον μικρασιάτη παππού. Αυτό έπειτα από ένα

συναρπαστικό σκανάρισμα της εφηβείας που σερφάρει στις δυτικές συνοικίες, σε έρωτες και σχέσεις, για να καταλήξει στο πόσο σπουδαία είναι η φίλια. ■ Αλλά και η **Νιόβη Λύρη** με το *Πρωινό ιντερστίτ* (Εστία) επισκέπτεται τα δυτικά προάστια, εκεί που επαναχαράσσεται το νέο πρόσωπο της Αθήνας (της Ελλάδας;). Ένας καθηγητής έρχεται στα δυτικά προάστια, εκεί που πυκνώνουν τα κοινωνικά σύννεφα, για να διδάξει αλλά εντάσσεται στους νόμους της νεολαίας και στον παράξενο κόσμο της, με αντάλλαγμα την έξοδο προς την αλήθεια. ■ *Σώμα με σώμα* (Πόλις) παλεύει να βάλει σε κάποια τάξη το διπλό πένθος η πρωταγωνίστρια Γεωργία στην οικογενειακή σάγκα του πρωτοεμφανιζόμενου **Ηλία Μαγκλίνη**. Το κατορθώνει με απίστευτα πηγαϊνέλα της μνήμης στη συντριβή και στον νόστο, συνδιαλεγόμενη με στωικότητα και φιλοσοφική διάθεση με το θάνατο που παραμονεύει σε μάχες και κλινικές. Άρτια γραφή με πολλές αρετές. ■ Στη *Νυχτερινή διαδρομή* (Καστανιώτης) του **Μιχάλη Μιχαηλίδη**, ο ήρωάς, αφού ξυπνήσει από ένα ξεχασμένο σύμπαν χωρίς να θυμάται τι έχει προηγηθεί, φλερτάρει με υπαρξιακά θέματα. Υπάρχουν σκοτεινές στιγμές που δεν μπορεί να λησμονήσει ενώ υπάρχουν και σκοτεινές σκέψεις που δεν μπορεί να βγάλει απ' το νου του. Κάνοντας τακουνάκια στις παγίδες, αυτοξεναγείται σε θολές διαδρομές νουάρ. ■ Είτε φεύγουν οι άνθρωποι του **Βασίλη Γκουρογιάννη** για την Αμερική, είτε γυρνάνε από μια κηδεία ή ένα σχολείο στην Κυψέλη, σίγουρα τα κοιτάνε όλα *Από την άλλη γωνία* (Μεταίχμιο). Δέκα διηγήματα πυκνής φόρμας που ξανακοιτάνε τον Νεοέλληνα και τα βιώματά του λοξά και με σαρκασμό κάνοντας πρόβα απόλαυσης. ■ Η **Σοφία Νικολαΐδου** ξεσελώνει με τον *Μωβ μαέστρο* της (Κέδρος). Μπαίνει με δύναμη στο πετσί ενός αγριεμένου θηλυκού που

προσπαθεί να δει τι πήγε στραβά με τον πατέρα και το θεσμό της οικογένειας όταν μεγάλωνε. Μεγάλοι μεπλάδες και ανοικτοί λογαριασμοί με ανατρεπτικό στίλ και γλώσσα ξυράφι. Ένα μυθιστόρημα εκρηκτικής γοητείας. ■ Το *Μονόξυλο στο ποτάμι* (Πόλις) του **Τάσου Χατζητάση** πλέει ανάμεσα σε δυο φωτογραφίες τριών φίλων τραβηγμένες μέσα σε διάστημα δεκαετιών, ανατέμνοντας σπονδυλωτά τις περιπέτειες της νεότερης ιστορία μας. Το ποτάμι έχει παραπόταμους που οδηγούν τον αφηγητή μέσω μεταφορών σε παλινδρομικές απαθανάτισεις της μνήμης των τριών. ■ Στο μυθιστόρημα της **Λίλυ Εξαρχοπούλου** *Μια αγάπη σαν Κέρκυρα* (Κέδρος) έχουμε τρία πρόσωπα που με αναδρομές και προσεγγίσεις αναζητούν την αγάπη για να φτάσουν μαζί της στο αλώβητο της ζωής, είτε μέσω Κέρκυρας είτε μέσω Γκρενόμπλ. Μοντέρνα και απολαυστική γραφή όπου τα πάθη του έρωτα συνομιλούν με τις απαιτήσεις των σχέσεων φίλων και εραστών. ■ Ελληνικό ερωτικό καλοκαίρι μυρίζει από την πρώτη έως την τελευταία του σελίδα *Το ερωτικό των τεσσάρων* (Καστανιώτης), όπου η **Λένα Διβάνη**, ο **Αύγουστος Κορτώ**, η **Αμάντα Μιχαλοπούλου** και ο **Χρήστος Χωμενίδης** πρωτοστατούν σπονδυλωτά και αυτοτελώς σε μια ερωτική περιπέτεια με φόβους, εμμονές και επιθυμίες. Μυθιστόρημα πλοκής υψηλών προδιαγραφών με φόντο τη Μύκονο από τέσσερις πολύ επαγγελματίες του είδους. ■ Για τα ταπεινά πράγματα της ζωής μιλάει η **Ελένη Σαραντίτη** στη συλλογή διηγημάτων της *Γυναίκα με τριαντάφυλλο* (Καστανιώτης), ξεναγώντας μας με τη διεισδυτική ματιά της στη δύσκολη πραγματικότητα των ηρώων της που είναι ποτισμένοι από ανθρωπιά, ομορφιά, επιμονή στο όνειρο και βαθιά ριζωμένες αξίες. ■ Στη συλλογή διηγημάτων του *Σαν να μην πέρασε μια μέρα* (Ψυχογιός) ο

Γιώργος Πολυράκης θέτει σε κίνηση τη φαντασία του για να μας θυμίσει πόσο τρυφερή μπορεί να είναι η ζωή αλλά καμιά φορά και πόσο σκληρή μπορεί να γίνει. Αρκετοί θα βρουν στα δώδεκα διηγήματα του βιβλίου του κάτι απ' τα νεανικά τους χρόνια που σίγουρα θα τους συγκινήσουν. ■ Στα *Σαράντα καλοκαίρια* (Κέδρος) του **Κωνσταντίνου Αμπαζή** η Ελλάδα πλήττεται από ένα κύμα τρομοκρατίας και τρεις γυναίκες αναπροσαρμόζουν τη ζωή τους υπό την καθοδήγηση του έρωτα και του φόβου. Οι εμμονές των τριών γυναικών παραμένουν αναλλοίωτες παρά τη νέα εποχή που έρχεται. ■ Και στο μυθιστόρημα *Το Επικηρυγμένο πρόβλημα* (Πατάκης) του **Αργύρη Παυλιώτη** μπλέκεται μια τρομοκρατική οργάνωση στις προσπάθειες ενός θεσσαλονικιού ποινικολόγου να εξιχνιάσει την εξαφάνιση ενός φοιτητή, προστατευόμενου του πατέρα μιας πλούσιας κτηματία από την Κωπαΐδα. Η έρευνα, παρότι φαίνεται απλή, συνδέεται με ένα από τα άλυτα μαθηματικά προβλήματα. ■ Ένας δερβίσης από την Καππαδοκία και ένα κορίτσι από τα Πριγκιπωνήσια ζωγραφίζουν τον καμβά της ζωής τους στο μυθιστόρημα του **Θοδωρή Παπαθεοδώρου** *Οι εφτά ουρανοί της ευτυχίας* (Ψυχογιός). Η μικρή Αλκυόνη και ο σαλός Αμπντάλ Μουσά αναζητούν στο μαγικό χαλί του συγγραφέα το ερωτικό ελιξήριο που θα τους ανοίξει τα φτερά για τον ουρανό.

Η Ζέφη Δαράκη με τον *Απέναντι χρόνο* (Νεφέλη) μάς χτυπά και πάλι με την ευεργετική της ποιητική γοητεία: μνήμες χαμένες στο άσυλο ενός καθρέφτη, όνειρα που ποτέ δεν αποφοίτησαν από κανένα σχολείο χρόνου, λησμονιές που κοιτάνε την πτώση τους από το μπαλκόνι κάποιας ξαφνικής βροχής συναισθημάτων. Ποιήματα-

αρμοί, έρμαια-φυλλώματα αναμνήσεων. ■ Με *Το μάυρο κουμπί* του (Κέδρος) ο **Κώστας Παπαγεωργίου** μάς ξεκουμπώνει το είδωλο του κενού που προσκομίζει ο χρόνος. Με άλλοθι τις αποδημίες και τον ύπνο, ο ποιητής κωπηλατεί στα νερά μιας σταματημένης όχθης, σηματοδεδεμένος από τις προσφορές των αγαπημένων του νεκρών. Δυνατά ποιήματα μεταφορών με θέα τα ρίγη που ανθίζουν στην αγάπη, το όνειρο και το φόβο. ■ Ο **Σωτήρης Κακίσης** με τη συλλογή του *Όλων οι ιστορίες* (Ερατώ) μπαίνει στο προσωπικό του ορυχείο και το αποθησαυρίζει αποτρελαινοντάς μας μαγικά με όσα βλέπει, ακούει, αγγίζει, θυμάται, φοβάται. Ταπεινές ιστορίες του διηνεκούς μπλεγμένες με κεντήματα αγάπης ενός κόσμου που δεν υπάρχει πια παρά μόνο στα θαύματα μιας ονειρευμένης ζωής. ■ Ο **μεγάλος Ξενώνας** (Μεταίχιμιο) του **Μανόλη Πρατικάκη** είναι ένα συνθετικό ποίημα σε τέσσερα κεφάλαια απόδοσης φόρου τιμής σε ό,τι αραιώνει και φεύγει μέσα στην απώλειά του. Η ζωή είναι συρμός χωρίς μηχανοδηγό, οι ταξιδιώτες πορεύονται προς την εξορία, η έρημος φωτίζει την άβυσσο, η *αιωνιότητα γίνεται βίδες*. ■ Πιστός στις ρήτρες του μινιμαλισμού ο **Τηλέμαχος Χυτήρης** σκορπάει *Κίτρινη Σκόνη* (Κέδρος) στα άβατα της Ιστορίας, στους άφαντους τούτου του κόσμου, στα ταξίδια του έρωτα που φεύγουν από την αποβάθρα της μνήμης. Ποιήματα όπου ο μακρινός χρόνος γλυκαίνει τις μέρες μας και ο ποιητής ως στάλαγμα δίψας ανθίζει χωρίς χώμα. Ένα αεράκι νοσταλγίας μάς ανεμίζει στο ταξίδι της ζωής. ■ Η βουλγάρα **Γιάννα Μπούκοβα** με την πρώτη της ποιητική συλλογή *Ο ελάχιστος κήπος* (Ικαρος), σε πολύ καλή μετάφραση του Δημήτρη Άλλου, κατακτά άνετα μια πολύ καλή θέση στην ελληνική ποίηση, δίνοντας στα πράγματα μνήμη, τιμώντας το πληγωμένο και κυνηγημένο με στοργή,

βλέποντας πέρα από το μέλλον την περιπέτεια του ανθρώπου, αφήνοντας τον κήπο της να πάρει φωτιά απ' το πολύ φεγγάρι. Ποιήματα με γερό σκαρί. ■ *Τα γαλάζια άλογα του Φραντς Μαρκ* του **Σταμάτη Πολενάκη** (Οδός Πανός) τρέχουν σε μια κούρσα ζωής και φωτός, αποχαιρετισμών, παραθαλάσσιων αναμνήσεων και χειρογράφων ξεχασμένων στο σπασμένο παρελθόν. Μια εμπνευσμένη σύνθεση με αρετές το όραμα, την ιστορία και τη νοσταλγία. Μια πρώτης τάξεως δεύτερη συλλογή για το εφήμερο. ■ *Το Λονδίνο και άλλα ποιήματα* (Νεφέλη) της **Μαρίας Τοπάλη** είναι ένα βλέμμα στραμμένο προς πολλά θεάματα ταυτόχρονα: με φιλοσοφική, ελισθητική/ασμπερική διάθεση, η ποιήτρια περιπλανιέται στην ομίχλη ενός τοπίου φυτρωμένου σε μύθους και στον ιδιωτικό, νεωτερικό, μεταφεμινιστικό της χώρο. Μία καλή συλλογή με νεύρο, πρωτοτυπία, ευρηματικότητα, ευφυΐα, έμπνευση και ολίγη εγκεφαλικότητα. ■ Ένα απροσδιόριστο ρίγος διατρέχει την *Απάτη της αναγνώρισης* (τυπωθήτω) του **Ζάχου Σιαφλέκη**: μετά το ναυάγιο και την καταιγίδα οι φυλλωσιές μεταλλάσσουν το σύμπαν, ο χρόνος γίνεται παιχνίδι, η ζωή ξαναμπαίνει στο θερμοκήπιο και οι ειδήσεις τυφλωμένες δεν αναγνωρίζουν την απάτη των γεγονότων. Ποιήματα με ένα ισοκράτημα μελλοντικής μουσικής. ■ Ο **Γιώργος Ζαρκαδάκης** με τα υπέροχα του *Κοάν της ημέρας* (Κέδρος) αγναντεύει το τοπίο των αφορισμών, των σχολιασμών και της οξυδερκούς παρατηρητικότητας: καθρεφτισμοί του κόσμου μας, τυφλωμένοι από τις αναθυμιάσεις δακρύων χωρίς σημασία. Ο ποιητής το διασκεδάζει όσο γράφει κι εμείς το διασκεδάζουμε όσο τον διαβάζουμε! Υπογραμμίζω τα εξαιρετικά σχέδια του Γιάννη Τζεργιά. ■ *Ο κυρίως ναός* (πάροδος / έκδοση εκτός εμπορίου) του **Κώστα**

Ριζάκη απαρτίζεται από εναύσματα προς τη διεθνή της απελπισίας και προς τους ανέστιους ανέμους που στο όνομα μιας αποκαθλωμένης μνήμης στέλνει στο σκοτάδι μηνύματα σκιάς. Η νύχτα γίνεται άσφαλτος και πάνω της κυλά η επιτάφια ζωή του ποιητή. ■ Τα *Σεντόνια της αγρύπνιας* (Μεταίχιμιο) της **Μαρίας Κέντρου-Αγαθοπούλου** είναι απλωμένα στο σκοινί αλληγοριών περασμένων από τις μυστικές λάμπει ενός βλέμματος και μιας ψυχής με μια τραγική αντίληψη για τη ζωή. Μύθοι περιπλάνησης σε μια αγρυπνία στην άκρη του γκρεμού. Το απελπισμένο συνυπάρχει με τους κραδασμούς του. ■ Ο **Δημήτρης Αλεξίου** στη συλλογή του *Απεναντίας* (Διάττων) είναι κλονισμένος από μνήμες και βήματα μικρά που τον πάνε συνεχώς προς τα πίσω, ευλαβικό προσκυνητή ενός κοσκινισμένου από τη μεγαλούπολη επαρχιακού/αρχαιογνωστικού παρελθόντος. Τα ποιήματα είναι λουσμένα από χτύπους σκιών που πέφτουν πάνω στον ποιητή συσκοτίζοντάς τον. ■ Ο *Λόγος αναδυόμενος* (Ενδοχώρα) του **Γιώργου Μ. Οικονόμου** ολισθαίνει προς τα σπαράγματα ενός άδειου ουρανού: αγγίζοντας την ασημένια λήθη κατευθύνεται προς έναν μεταθανάτιο νόστο, μονάχος, στο βάθος ενός ουρανού χωρίς παραλήπτη, όπου κατοικούν σιωπές, κυματισμοί ψυχών, οι φόβοι της απουσίας. ■ Ο **Γιώργος Κεντρωτής** στη συλλογή του *Με απ' όλα μέσα* (τυπωθήτω) καταγράφει με ποιητικό μπρίο ένα ευρύ φάσμα προσώπων και θεμάτων από Μπαλζάκ, Γκέτε, Ρίτσο, Ελύτη, Νερούδα και Ολυμπιακό έως Νέρωνα, Έγκελς, Γκράμσι, Νταλάρα και Αλεξίου. Με παιγνιώδη διάθεση, παραφράζει την ίδια τη ζωή πιστός στον τίτλο του: με απ' όλα μέσα. ■ *Αντίπερα* (τυπωθήτω) περνά ο **Γιώργος Κασαπίδης** για να βρει ζωντανά αγάλματα κι ας ξέχασε πάλι να βγει ο ήλιος. Μόνο που η προσοχή του, παρά την

έμπνευση και την εύνοια του ύφους, διασπάται από φλύαρες εικόνες με αποτέλεσμα να ακροβατεί πάνω από την άβυσσο των ίδιων του των στίχων.

Από τους πρωτοεμφανιζόμενους ποιητές και ποιήτριες, η **Δώρα Παπαγεωργοπούλου** πλέει στο *Ποτάμι* (Γαβριηλίδης) της με πυξίδα την κοινωνική ευαισθησία, τη λυρική εγρήγορση, τους φόβους που επιστρέφουν από το παιδικό τοπίο. Ξηλώνει τα δάνεια της άνοιξης και τολμά να πάρει θέση την εποχή των εκπτώσεων. Ώριμη, φρέσκια ματιά σε έναν κόσμο που δεν αστειεύεται. ■ Ο **Αλέξανδρος Παπαναστασίου** με το *Ημερολόγιον γραφέως υπηρεσίας* (Κέδρος) μέσα στο κάδρο μιας δημόσιας υπηρεσίας αιχμαλωτίζει αργίες, περιφρουρεί μοναξιά, ρυμουλκεί σιωπή, ακροβατώντας σε τεθλασμένα παρελθόντα. Μονόλογοι που ανασαίνουν μέσα σε τοιχογραφίες του εγώ, χαραμάδες χαραγμένες από το ανατρίχιασμα χαμένης νοσταλγίας, παλλόμενα φυσήματα ενθυμύσεων. ■ Το *Ράστερ* (Μελάνι) του **Δημήτρη Ανανιάδη** φωταγωγεί η μνήμη της μητέρας του. Ο λυρισμός τού κλείνει το μάτι κι εκείνος επιστρέφει στη γενέτειρα με νυσταγμένες χειρονομίες κάτω από τα ύφαλα του φόβου. Ταξιδεύει σε κόκκινους κήπους συλλαβίζοντας σιωπές δικές του και φίλων-ψαράκια σε γυάλα βυθισμένη στο μέλλον. Καλό πρώτο βήμα. ■ Στη συλλογή του *Ίνα ως...* (τυπωθήτω) ο **Στέφανος Μεσήνης** αναζητεί τις στιγμές που θα πέσουν πάνω του ως αντανάκλασεις της ζωής. Άλλοτε λαβωμένος, άλλοτε γερός, ξημερώνεται με τους σπασμούς της ευαισθησίας του αγναντεύοντας το παραλήρημα της φύσης. Ποιήματα ενός τελετουργικού και φιλοσοφικού ημίφωτος. (δε)